

DJURÖ, MÖJA och NÄMDÖ FÖRSAMLING
Kyrkofullmäktige 2018-2021

Sammanträdesdag
2021 12 14

Plats och tid: Klockargården och digitalt, kl. 11.00-11.42
Beslutande: Ewa Ryttegård Ordförande
Björn Ulfvin
Marianne Berggren
Carl-Olof Sandqvist
Per Berggren
Iréne Ulfvin
Anders Bergström ersätter Staffan Westman
Kristina Popoff ersätter Maria Österman
Per Olsson
Gullewi Dunback
Elisabeth Ringbom
Inga Winroth

Ersättare

Övriga deltagande Yvonne Hallin, Kyrkoherde
Marie Berntfors, administrativ assistent

Utses att justera Per Berggren och Kristina Popoff

Paragrafer 33-39

Sekreterare

Marie Berntfors

Ordförande

Ewa Ryttegård

Justering

Per Berggren

Kristina Popoff

B E V I S

Organ: Djurö, Möja och Nämdö församlings Kyrkofullmäktige

Protokollets förvaringsplats: Djurö pastorsexpedition

Sammanträdesdag: 2021 12 14

Dag för anslags uppsättande: 2021 12 14

Dag för anslags nedtagande: 2022 01 04

§ 33

Mötets öppnande

Ordförande Ewa Ryttegård hälsar alla välkomna och förklarar sammanträdet öppnat.

§ 34

Kallelse utskickat i rätt ordning

Kallelsen har skickats ut i rätt ordning.

§ 35

Val av justerare tillika rösträknare

Kyrkofullmäktige beslutar

Att välja Per Berggren och Kristina Popoff att jämte ordförande justera dagens protokoll samt att utgöra rösträknare.

Att tisdag den 14 december 2021 är justeringsdag

§ 36

Föregående protokoll

Föranledde inga frågor eller synpunkter

BESLUTSÄRENDEN

§ 37

Bidrag till kapellstiftelserna

Då driften av kyrkogårdarna på Sandhamn och Runmarö ska överlåtas på Djurö, Möja och Nämdö församling inom en snar framtid. Utgår inga bidrag från församlingen för vare sig övrig verksamhet eller begravningsverksamhet till kapellstiftelserna.

Kyrkofullmäktige beslutar

Att fastställa av Kyrkorådet framlagt förslag att ingen ersättning ska utgå för övrig verksamhet eller begravningsverksamhet till kapellstiftelserna.

§ 38

Lokalförsörjningsplan 2019-2029

Svenska Kyrkan har givit församlingen i uppgift att inkomma med en Lokalförsörjningsplan för Djurö, Möja och Nämdö församling. Arbetet är nu slutfört och planen skall vara Stiftet tillhanda före 2021-12-31. (se bilagor)

Bilagor som hänvisas till i LFP:n finns tillgängliga på pastorsexpeditionen.

Kyrkofullmäktige beslutar

Att fastställa av Kyrkorådet framlagt förslag till Lokalförsörjningsplan Djurö, Möja och Nämdö församling och att planen överlämnas till Stiftet före 2021-12-31.

INFORMATIONSÄRENDE

1. Rapport från Human & Heart, Ewa Ryttegård redovisade rapporten.
2. Nästa Kyrkofullmäktige blir 2022-02-06, plats och tid meddelas senare.

§ 39

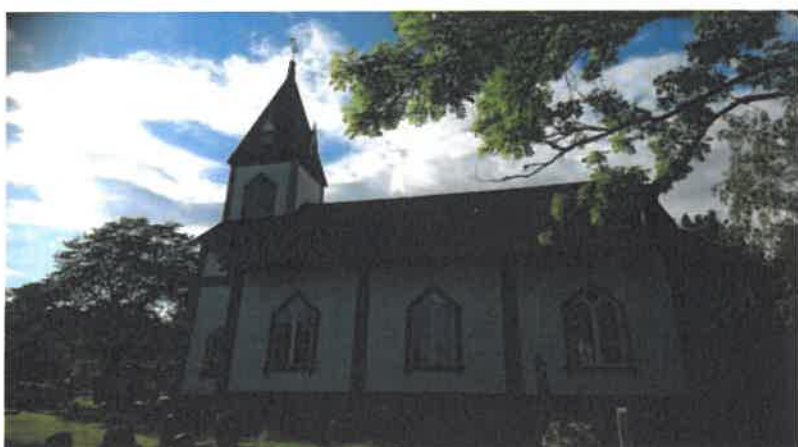
Sammanträdet avslutas

Lokalförsörjningsplan Djurö, Möja och Nämdö församling 2019–2029

Kyrkbrygga

K.P.

Innehåll	
1. Inledning	3
2. Mål och planeringsförutsättningar	4
<i>Mål och utgångspunkter i församlingsinstruktionen</i>	4
<i>Kyrkobyggnadernas särställning</i>	4
<i>Kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen</i>	4
<i>Befolkningsutveckling och planerat bostadsbyggande</i>	5
<i>Arbete, skola och fritid</i>	6
<i>Kommunikationer</i>	6
<i>Risk och sårbarhet samt krisberedskap</i>	6
<i>Konsekvenser för församlingarnas verksamheter</i>	6
4. Verksamhetens utveckling samt behov av mark, byggnader och anläggningar	7
<i>Djurö Möja och Nämdö församling</i>	7
4. Församlingsverksamhetens behov av mark, byggnader och anläggningar	9
<i>Jämförelse mellan församlingens behov och bestånd av kyrkobyggnader</i>	13
<i>Begravningsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar</i>	13
5. Bestånd av mark, byggnader och anläggningar	14
<i>Omfattning och kostnader 2019</i>	14
<i>Fastighetsbeståndets utveckling</i>	15
<i>Sammanfattning</i>	22
6. Åtgärdsplan och konsekvensanalys	23
<i>Planerade åtgärder</i>	23
<i>Prognoser 2019–2029</i>	27
<i>Konsekvenser för barn</i>	29
Bilaga 1	30
<i>Måldokument Lokalförsörjningsplan för Djurö, Möja och Nämdö församling</i>	30
Inriktningsmål 1: Medborgarna har inflytande och är delaktiga	30
Inriktningsmål 2: Medborgarna har goda och trygga livsvillkor som främjar självständighet och utveckling	30
Inriktningsmål 3: Medborgarna får god service	30
Inriktningsmål 4: En god miljö med begränsad klimatpåverkan	30
<i>Inriktningsmål 5: Ett hållbart resursutnyttjande där växt- och djurlivet på land och i vattnet är i balans</i>	31
<i>Inriktningsmål 6: Församlingens ska vara en attraktiv arbetsgivare</i>	31
<i>Inriktningsmål 7: Församlingens ska ha en god ekonomisk hushållning</i>	31
<i>Kyrkofullmäktiges indikatorer</i>	31
Anteckningar	34

1. Inledning

Förutsättningar

Denna Lokalförsörjningsplan (LFP) gäller Djurö Möja Nämndö församling och är framtagen med Svenska Kyrkans mall för ”Kyrkbyns pastorat 2019 – 2028” som förebild och anpassad till Djurö, Möja och Nämndö församlings behov av LFP. Vi har valt att starta denna redovisning verksamhetsåret 2019 då 2020 och 2021 har haft stor påverkan av coronavirus med pandemi som påföljd. Vi har därför också valt att bortse från påverkan av pandemin i våra prognoser och avslutar planarbetet med år 2029.

Inom församlingens gränser finns också två Kapellstiftelser, Sandhamns Kapellstiftelse och Runmarö Kapellstiftelse. Dessa stiftelser har varsitt kapell, kyrkogård och redskapsbodar för material att sköta verksamheten. Kapellstiftelserna genomför verksamheter finansierade av insamlade bidrag för drift, underhåll och övrig verksamhet. Djurö, Möja och Nämndö församling budgeterar med årligt bidrag till stiftelsernas verksamheter.

I denna LFP redovisas inga siffror för CO₂-utsläpp då enbart el används för uppvärmning. Vi har inte redovisat omräkningsfaktorer för el till fossilt bränsle då församlingen har kontrakt för leverans av ”grön” el från Telje Energi.

Församlingen har också startat en renovering av Möja prästgård för att kunna användas vid konferenser och konfirmandundervisning av olika församlingar som önskar komma ut i skärgårdens yttre ö-värld. Kostnaden för renoveringen ser vi som en investering och finansieras inte under kategorien ”fastighetskostnader”.

Inom Värmdö kommun finns förslag i tidigt skede om att slå ihop de tre församlingarna, *Gustavsberg-Ingarö församling*, *Värmdö församling* och *Djurö, Möja och Nämndö församling* till en församling alternativt ett pastorat. Samtalen om sammangående har nyligen startat och beräknas ta ca tre-fyra år och därför har detta inte tagits hänsyn till i denna Lokalförsörjningsplan.

Lokalförsörjningsplanen fastställdes av kyrkofullmäktige den 14 december 2021 och omfattar perioden 2019–2029.

Enligt kyrkoordningen ska varje pastorat eller församling som inte ingår i ett pastorat ha en lokalförsörjningsplan. Lokalförsörjningsplanen ska fastställas av kyrkofullmäktige, och kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om den ska ändras (kyrkoordningen 3 kap. 2 § och 47 kap. 12 §). Närmare bestämmelser finns i Svenska kyrkans bestämmelser om lokalförsörjningsplaner (SvKB 2018:8).

Lokalförsörjningsplanen för Djurö, Möja och Nämndö församling är upprättad i enlighet med kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser. Enligt bestämmelserna ska lokalförsörjningsplanen innehålla redogörelser för:

- kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen
- verksamhetens utveckling samt behov av mark, byggnader och anläggningar
- bestånd av mark, byggnader och anläggningar
- planerade åtgärder
- konsekvensanalys.

Planeringsperioden ska vara minst tio år.

Lokalförsörjningsplanen omfattar både församlings- och begravningsverksamheten. De analyser och prognoser som redovisas i planen utgår från utfallet 2019.

Detta är församlingens första lokalförsörjningsplan, och förhoppningen är att planen ska vara ett redskap som underlättar och stödjer genomförandet av församlingens vision, uppdrag och kallelse. Innehållet i planen kommer att vidareutvecklas efter hand, liksom rutinerna för att uppdatera och revidera planen.

Lokalförsörjningsplanen har upprättats av församlingens processledare för lokalförsörjningsplaner i samverkan med arbetsgruppen för lokalförsörjningsplanering. Överväganden och prioriteringar har gjorts av församlingens samplaneringsfunktion, som består av kyrkoherden och verksamhetsansvariga samt fastighetsutskottet. Beredningen av planen har skett i samverkan med kyrkorådet enligt de rutiner som gäller inför beslut i kyrkofullmäktige.

2. Mål och planeringsförutsättningar

Kapitlet innehåller en sammanfattning av de mål och förutsättningar som ligger till grund för upprättandet av lokalförsörjningsplanen, inklusive en redogörelse för kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen.

Mål och utgångspunkter i församlingsinstruktionen

Enligt Svenska kyrkans bestämmelser ska lokalförsörjningsplanen relatera till församlingsinstruktionen. Det betyder att lokalförsörjningsplanen ska bidra till att församlingarna kan utföra sitt uppdrag och sin kallelse i lokaler som är ändamålsenliga med en långsiktigt hållbar resurshushållning.

Djurö, Möja och Nämdö församlingsinstruktion innehåller bland annat följande övergripande målsättningar för församlingens arbete. Församlingen ska:

- utvecklas som relevant och levande kyrka för alla med särskilt fokus på barn och unga.
- genom ett strategiskt och långsiktigt hållbart arbete medverka till att resurser används på ett klokt sätt och att budgeten är i balans.
- möjliggöra en större delaktighet för ideellt medverkande i församlingen.
- öka församlingens arbete med undervisning och lärande.
- ha en aktiv och betydelsefull kommunikation med människor som bygger relationer och främjar dialog med Svenska kyrkan.

Kyrkobyggnadernas särställning

Enligt Svenska kyrkans bestämmelser ska kyrkobyggnadernas särställning beaktas i lokalförsörjningsplaneringen. Kyrkobyggnaderna har en unik betydelse för församlingarnas möjlighet att utföra det grundläggande uppdraget. De är också viktiga identitetsbärare för såväl enskilda församlingar som hela Svenska kyrkan. En viktig utgångspunkt för lokalförsörjningsplanen är att kyrkorna och det kyrkliga kulturarvet som helhet representerar ett av de mest värdefulla inslagen i kulturmiljön.

Samtliga kyrkor inom församlingen är skyddade enligt kulturmiljölagen. För skyddade kyrkobyggnader, begravningsplatser och kyrkotomter gäller att de ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskar och deras utseenden och karaktärer inte förvanskas. De får inte på något sätt väsentligt förändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen

Under upprättandet av lokalförsörjningsplanen har planen kompletterats med en bilaga 1 som identifierar mål för kyrkofullmäktige enligt följande:

- Församling ska kunna utföra den grundläggande uppgiften och övriga uppgifter i ändamålsenliga lokaler med en långsiktigt hållbar resursanvändning.
- Djurö, Möja och Nämdö församling ska senast 2029 ha uppnått klimatneutralitet, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen.
- Produkter och material ska ha hög miljöprestanda, lång teknisk livslängd med låga drifts- och underhållskostnader. De bör kunna återanvändas eller återvinnas när de tjänat ut.
- Årskostnaden för församlingsverksamhetens mark, byggnader och anläggningar bör i genomsnitt motsvara högst 25 procent av församlingsverksamhetens årliga intäkt.
- Senast år 2024 ska all använd energi vara förnybar.
- Varje kyrkobyggnad och samlingslokal på Djurö bör nyttjas minst 20 procent av tillgänglig tid.
- Möja och Nämdö kyrkor nyttjas mer säsongsbetonat på grund av stort fritidsboende och är populära högtidskyrkor varför en gräns för utnyttjande är svår att sätta. Kyrkorna är även ett viktigt inslag i öarnas kulturliv.

Följande frågeställningar ska belysas särskilt i lokalförsörjningsplanen för 2019–2029:

- förutsättningar att stycka av och sälja tomter
- förutsättningar att hålla församlingsverksamhetens kostnader för mark, byggnader och anläggningar på en nivå motsvarande högst 25 procent av församlingsverksamhetens årliga intäkter.

3. Omvärldsbeskrivning

I kapitlet redogörs för faktorer i omvärlden som väntas få betydelse för församlingens lokalförsörjning under de kommande tio åren. Omvärldsbeskrivningen baseras på den som togs fram inför upprättandet av församlingsinstruktionen, på den egna verksamhetsstatistiken samt på analyser av kommunens översiktsplan, bostadsbyggnadsplan och befolkningsprognoser.

Befolkningsutveckling och planerat bostadsbyggande

Djurö, Möja och Nämdö församling, hade 2019 i Stavsnäs/Djurö 3710 invånare och Möja/Nämdö ca 250 personer. Enligt kommunens befolkningsprognos väntas antalet invånare öka med 455 personer till år 2028 totalt omkring 85 procent av församlingens invånare bor i Djurö/Stavsnäs, som är servicecentrum, på Möja bor det 220 personer och på Nämdö bor det 25 personer. Det finns ett visst tillflöde av barnfamiljer och unga, främst på Djurö/Stavsnäs och det är där befolkningstillväxten främst väntas ske. I övriga församlingsdelar väntas befolkningen minska allt stå stilla.

Befolkningstillväxten på Djurö/Stavsnäs förväntas ligga under en procent. De senaste tio åren har bostadsbyggandet legat på låga nivåer. Kommunens bedömning är att det finns behov av 20–30 nya bostäder per år under de kommande tio åren, främst på Djurö/Stavsnäs.

Not

Befolkningsprognos 2019 – 2028 enligt Värmdö kommun

Arbete, skola och fritid

Djurö/Stavsnäs tätort erbjuder arbetstillfällen inom både privat och offentlig sektor. De flesta finns inom skola, vård och omsorg, byggverksamhet och handel. Kommunen är en stor arbetsgivare. Även i kommunens huvudort Gustavsberg och de företag inom industri och handel som finns där är viktiga arbetsgivare för invånarna i vår församling. Arbetslösheten i åldrarna 18–64 låg 2019 på 3,5 procent, vilket var lägre än riksgenomsnittet (6,1 procent).

Djurö/Stavsnäs är den enda ort i församlingen som har skolundervisning för alla årskurser. Det innebär att alla 13–16-åringar går i skola på Djurö. Det finns inget gymnasium i församlingen. De flesta ungdomar söker sig därför till Stockholm/Gustavsberg för gymnasieutbildning. Kulturskolan erbjuder instrumentalundervisning, liksom musik-, dans- och teaterensemblar för ungdomar.

Föreningslivet domineras av idrottsföreningar inom fotboll, handboll, innebandy och friidrott samt kulturförening inom konst, teater och lokala frågor.

Kommunikationer

Församlingen har ett attraktivt pendlingsläge med snabba och täta allmänna färdmedel till grannkommunerna. Det huvudsakliga sättet att regionpendla kollektivt är genom en kombination av busstrafik och bil. På öarna i församlingen är invånarna beroende av att båttrafiken fungerar och att den samordnas med övrig kollektivtrafik.

Risk och sårbarhet samt krisberedskap

I kommunens risk- och sårbarhetsanalys för 2019–2022 framgår att Värmdö har begränsade förbindelser med fastlandet. Den mest frekventa är länsväg 222 som passerar över Skurubron i Nacka. Den enda alternativa färdvägen är annars väg 274 som då inbegriper färja över Rindö till Vaxholm. Det finns även båtförbindelser att tillgå för färd till och från Stockholm men glesa tidtabeller och begränsat tonnage gör detta alternativ mindre attraktivt.

År 2015 beslutade regeringen att återuppta planeringen för civilt försvar, vilket ställer krav på förmåga att utföra verksamhet vid höjd beredskap och krig. Kommunen har en POSOM-grupp i vilken Djurö Möja Nämndö församling medverkar. POSOM står för psykiskt och socialt omhändertagande vid kriser och händelser.

Not

Värmdö Risk och sårbarhetsanalys 2019

Konsekvenser för församlingarnas verksamheter

Utvecklingen, som väntas medföra en ökad koncentration till Gustavsbergs tätort, påverkar också Svenska kyrkan. Verksamhetsplaneringen som beskrivs i kapitel 4 visar en ökad koncentration till Gustavsberg, bland annat genom samordning av konfirmandarbete, körer och begravningsverksamhetens arbetslag.

Den demografiska utvecklingen och kommunens strategi för förskole-, skol- och fritidsverksamhet har inneburit att församlingarna i sin planering behövt se över hur arbetet bland barn och unga ska bedrivas i framtiden för att uppfylla församlingsinstruktionens målsättning om att prioritera barn och unga. Förändringarna kommer i förlängningen att påverka församlingarnas behov av lokaler både på Djurö/Stavsnäs och på Möja/Nämndö.

Den planerade utbyggnaden av bostäder bedöms öka efterfrågan på mark för bostäder och därmed också öka möjligheter för församlingarna att stycka av och sälja tomter.

4. Verksamhetens utveckling samt behov av mark, byggnader och anläggningar

I kapitlet sammanfattas planerade verksamhetsförändringar som bedöms påverka behovet av mark, byggnader och anläggningar under perioden 2019–2029. Kapitlet innehåller också en bedömning av lokalbehov utifrån de aktiviteter och volymer som församlingarna planerar för. Bedömningen har gjorts utan hänsyn till befintligt bestånd, för att tydliggöra hur de verkliga lokalbehoven ser ut.

Uppgifterna om verksamhetens utveckling är hämtade från församlingsinstruktionen, församlingens verksamhetsplaner, protokoll och övriga styrdokument samt från arbetsmöten med kyrkoherden och verksamhetsansvariga.

Djurö Möja och Nämdö församling

Djurö, Möja och Nämdö församling gränsar geografiskt med Värmdö församling och med ett litet geografiskt avstånd till Gustavsberg - Ingarö Församling.

Figur 1. Djurö, Möja och Nämdö församling sammanfaller geografiskt med Värmdö församling och med ett litet geografiskt avstånd till Gustavsberg - Ingarö Församling.

Befolknings- och medlemsutveckling

Befolkningen i Djurö, Möja och Nämdö församling väntas öka från 4 363 år 2019 till 4 952 personer år 2029. Antalet kyrkotillhöriga väntas förändras från 2 828 till 3 034 med andelen kyrkotillhöriga från 64 till 61 procent under samma period. Utvecklingen baseras på en befolkningsökning i Stavsånäs med drygt 500 personer.

Ekonomisk utveckling

Ökningen av antalet medlemmar väntas medföra ökande intäkter för församlingsverksamheten från 8,092 miljoner kronor år 2019 till 8,581 miljoner kronor år 2029. Redan idag går församlingsverksamheten med underskott. År 2029 visar den ekonomiska prognosen ett underskott på 0,572 miljoner kronor. Inkomsterna är baserade på en medelinkomst uppräknad med basåret 2019 som bas. Det gör att församlingsverksamheten behöver minska sina kostnader för att ha en ekonomi i balans.

Intäkterna från begravningsavgifter väntas öka under perioden och täcka begravningsverksamhetens kostnader.

Tabell 1. Intäkter, kostnader och resultat, utfall 2019 och prognos 2029

	Utfall 2019 mnkr		Prognos 2029 mnkr	
	Församlingsverksamhet	Begravningsverksamhet	Församlingsverksamhet	Begravningsverksamhet
Total intäkt	-8,092	-2,541	-8,581	-2,694
Total kostnad	8,664	2,152	9,187	2,692
Resultat	0,572	-0,389	0,572	-0,002

Antal medlemmar 2019 är 2481

Prognos medlemmar 2029 är 2631 på grund av inflyttning

Personal

Under 2019 hade församlingen 9 anställda, varav 2 säsongsanställda. Antal årsarbeten uppgick till 8. Utifrån den ekonomiska situationen har kyrkorådet beslutat att under 2021 utreda församlingens långsiktiga kompetens- och personalbehov. Några beslut om förändringar i bemanningen har inte fattats. Grunden till detta är en föreslagen sammanslagning av församlingarna inom församlingen. Detta förväntas ske senast 2026.

Församlingsverksamhetens och administrationens personal har sina arbetsplatser på Djurö pastorsexpedition. Begravningsverksamhetens personal, som i nuläget utgår från servicebyggnaderna vid respektive kyrka.

Tabell 2. Antal anställda, årsarbeten och kontorsarbetsplatser i församlingen

	2019		Prognos 2029	
	Församlingsverksamhet och gemensam adm.	Begravningsverksamhet	Församlingsverksamhet och gemensam adm	Begravningsverksamhet
Antal anställda	11	4	7	4
Antal årsarbeten	9	2	7	2

4. Församlingsverksamhetens behov av mark, byggnader och anläggningar

Viktiga utgångspunkter för församlingarnas planering är en ökad satsning på barn och unga, kravet på att ha en budget i balans samt en anpassning till kommunens demografiska utveckling. Detta avsnitt sammanfattar församlingsverksamhetens utveckling under de kommande tio åren samt en bedömning av lokalbehovet uppdelat på kyrkobyggnader och församlingshem/övriga verksamhetslokaler. (Begreppet lokalbehov används såväl för byggnader och anläggningar som för mark.) Bedömningen bygger på planerade aktiviteter och förväntade volymer. Underlag för bedömningarna har hämtats från verksamhetsstatistiken, bokningsstatistiken och från arbetsmöten med verksamhetsansvariga.

Djurö, Möja och Nämdö församling

Församlingen bedriver verksamhet i Stavsnäs, Djurö och Möja samt på Nämdö. Den 31 december 2019 hade församlingen 2481 medlemmar. För beskrivning av verksamheten, se ”Verksamhetsplan 2019–2021”.

Verksamhetens utveckling – kyrkobyggnader

I församlingen finns tre kyrkor: Djurö kyrka, Möja kyrka och Nämdö kyrka. Huvudgudstjänst firas i Djurö kyrka, som har flest antal gudstjänster och övriga sammankomster. I kyrkorna på Möja och Nämdö firas gudstjänst i genomsnitt en gång i månaden, mer på Möja men mindre på Nämdö. Samtliga kyrkor är populära för vigslar och dop under sommarhalvåret och har en tradition av återkommande arrangemang.

Under de senaste tio åren har antalet sammankomster och deltagare minskat i församlingens kyrkor. Målsättningen för perioden 2019–2029 är att antalet minst ska ligga kvar på 2019 års nivå i Djurö kyrka och Möja kyrka, medan bedömningen är att antalet gudstjänster och övriga sammankomster kommer att minska något i Nämdö kyrka.

Lokalbehov – kyrkobyggnader

Lokalbehovet i kvadratmeter har uppskattats till 616 kvadratmeter bruksarea (BRA), vilket kan jämföras med nuvarande bestånd på 671 kvadratmeter (tabell 3).

Detta är teoretiska beräkningar som inte tar hänsyn till alla påverkansfaktorer. Exempelvis kan det verkliga antalet deltagare vara både högre och lägre än genomsnittet.

Tabell 3. Djurö, Möja och Nämdö församling, verksamhet och lokalbehov i kyrkobyggnader 2019 och 2029.

Hela församlingen	Antal gudstjänster och övriga sammankomster		Genomsnittligt antal deltagare		Behov och bestånd 2029					
	2019	2029	2019	2029	Behov antal platser	Kapacitet antal platser	Över/underskott antal platser	Behov m ² BRA	Bestånd m ² BRA	Över/underskott m ² BRA
Djurö kyrka	190	190	32,9	32,9	120	120	0	213	213	0
Möja kyrka	57	57	50,5	50,5	125	125	0	263	263	0
Nämdö kyrka	42	35	33,4	25	70	125	55	140	195	55
Församlingen totalt	289	289			315	370	55	616	671	55

Kommentar till tabell 3

I tabellen redovisas antal gudstjänster och övriga sammankomster, genomsnittligt antal deltagare per tillfälle år 2019 och en prognos för 2029. För varje kyrka anges bedömt platsbehov och lokalbehov i antal kvadratmeter samt befintligt bestånd i antal platser och antal kvadratmeter. Då kyrkorna används till många dop, bröllop och begravningar räknar församlingen med att behovet förblir oförändrat under perioden.

Verksamhetens utveckling – Klockargården och Kyrkstugan

DJURÖ

Djurö har två lokaler för församlingsverksamhet, Klockargården och Kyrkstugan. En stor del av aktiviteterna i församlingshemmen består av samlingar och träffar på dagtid, varav många med servering (till exempel soppluncher, begravnings- och dopkaffe). Även kyrkofullmäktige och kyrkorådet har sina sammanträden i församlingshemmen. Om en utredning visar att verksamheten kan bedrivas i Kyrkstugan kan Klockargården avyttras.

Lokalbehov – Kyrkstugan

Bedömningen av lokalbehovet 2029 tar hänsyn till ovanstående förändringar. För att bedriva det arbete som församlingen planerar för behöver följande lokalfunktioner finnas i församlingshemmet:

- samlingshall som kan användas för tematräffar, kyrkkaffe, soppluncher med mera.
- lokal anpassad för barn och unga
- mötesrum för upp till 25 personer anpassade för olika typer av möten och enskilda samtal
- gemensamma utrymmen som kök, kapprum, toaletter, entréer.

Det teoretiskt beräknade lokalbehovet uppgår till cirka 200 kvadratmeter, vilket är mer än Kyrkstugans nuvarande area (tabell 4). Bedömningen är att församlingshemmet behöver anpassas för planerade aktiviteter och volymer.

Tabell 4. Antalet sammankomster och genomsnittligt antal deltagare och lokalbehov för församlingshem

Aktiviteter/lokal	Antal sammankomster		Genomsnittligt antal deltagare	
	2019	2029	2019	2029
	Djurö			
<i>Klockargården</i>				
Andakter	8	0	9	0
Barngrupper	138	0	20	0
Ungdomsgrupper	63	0	17	0
Konfirmander	12	0	21	0
Soppluncher	138	0	13	0
Kyrkosammanträden	20	0	15	0
Musikrepetitioner	46	0	8	0
Personalmöten	20	0	8	0
SUMMA	445	0		
<i>Kyrkstugan</i>				
Kyrkosammanträden	3	23	20	20
Serveringar *)	62	60	60	60
Evenemang **)	9	8	20	35
Andakter	-	8	-	10
Barngrupper	-	120	-	20
Ungdomsgrupper	-	15	-	18
Konfirmander	-	12	-	22
Soppluncher	-	120	-	12
Musikrepetitioner	-	45	-	15
SUMMA	74	411		
Möja				
<i>Prästgården</i>				
Personalmöten	10	10	10	10
Körövningar	30	30	30	30
konfirmander	2	20	20	20
Serveringar *)	10	15	20	20
Evenemang **)	45	45	30	30
SUMMA	97	120		
<i>Solbacken</i>				
Serveringar *)	23	0	22	0

*) Sker i samband med dop, bröllop och begravningar

**) Julmarknad, sommarloppis, pensionärer

m.m.

Verksamhetens utveckling – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

MÖJA

Möja har en församlingslokal i Berg, Solbacken, som främst används för samlingar i mindre grupper. Lokalen används i liten omfattning och har i genomsnitt en bokad aktivitet varannan vecka över året. Lokalen används för begravnings- och dop-kaffe. Renovering av Möja prästgård pågår vilket innebär att verksamhet kan överflyttas dit.

Planerade förändringar som bedöms påverka behovet av lokaler:

- Visst konfirmandarbetet, vilket innebär att dessa aktiviteter kommer att förläggas till prästgården efter renovering.
- Ny samtals- och studiegrupp för vuxna startas i prästgården.
- Flytt av begravnings- och dopkaffe till prästgården.

Lokalbehov – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Bedömningen av lokalbehovet 2029 baseras på beslutet att flytta aktiviteter till prästgården.

- samlingshall som är lämplig för mindre barn
- möjligheter att ordna fika
- kontor för planering och enskilda samtal
- personalutrymme med möjligheter att värma mat
- förråd i anslutning till lokalen.

Det teoretiskt beräknade lokalbehovet uppgår till 220 kvadratmeter (tabell 4). Det bör därmed vara möjligt att klara den utökade verksamhet som församlingen planerar på Möja i prästgården.

Lokalbehov – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Bedömningen av lokalbehovet 2028 baseras på beslutet att flytta konfirmandarbetet till Djurö och beslutet att starta den nya aktiviteten ”Musik och lek”. För att bedriva det arbete som församlingen planerar för behövs följande lokalfunktioner:

- samlingshall som är lämplig för mindre barn
- möjligheter att ordna fika
- kontor för planering och enskilda samtal
- personalutrymme med möjligheter att värma mat
- förråd i anslutning till samlingslokalen.

Det teoretiskt beräknade lokalbehovet uppgår till 165 kvadratmeter (tabell 6). Det bör därmed vara möjligt att klara den utökade verksamhet som församlingen planerar för i Nytorps församlingslokal.

NÄMDÖ

Nämdö bedriver nästan ingen verksamhet utöver gudstjänster och körverksamhet. För beskrivning av verksamheten se ”Verksamhetsplan 2019–2021”. Om behov finns kan Nämdö Hembygdsgrupp nyttja för många olika typer av verksamheter.

Lokalbehov – kyrkobyggnader

Om man utgår från församlingens bedömning av antalet sammankomster och genomsnittligt antalet deltagare per tillfälle, uppgår behovet av kyrkorum år 2029 till 70 platser eller 140 kvadratmeter. Det kan jämföras med kyrkans totala kapacitet på 125 platser och 195 kvadratmeter (tabell 5).

Den teoretiska beräkningen tar inte hänsyn till alla påverkansfaktorer, men den visar att det finns ett överskott på 55 platser i Nämdö kyrka

Tabell 5. Jämförelse mellan församlingens beräknade behov och bestånd av kyrkobyggnader 2029

Djurö, Möja och Nämdö församling	Behov och Bestånd 2029					
	Behov antal platser	Bestånd antal platser	Över/underskott antal platser	Behov m ² BRA	Bestånd m ² BRA	Över/underskott antal platser m ² BRA
Djurö kyrka	120	120	0	213	213	0
Möja kyrka	125	125	0	263	263	0
Nämdö kyrka	70	125	55	140	195	55
Totalt	315	370	55	616	671	55

Jämförelse mellan församlingens behov och bestånd av kyrkobyggnader

Om man jämför de beräknade lokalbehov som redovisas i kapitlet med beståndet av kyrkobyggnader, kommer församlingen att ha ett teoretiskt överskott på cirka 55 platser eller cirka 55 kvadratmeter år 2029.

Jämförelserna mellan församlingens behov och bestånd av kyrkobyggnader syftar till att belysa det kapacitetsmässiga överskottet på lokaler. Vid upprättandet av åtgärdsplanen, som redovisas i kapitel 6, har även andra aspekter vägts in, som kyrkobyggnadernas kulturvärden och kostnader.

Begravningsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar

Antalet begravningar per år väntas öka något under de kommande tio åren. Ökningen bedöms inte medföra något ökat behov av kyrkogårdsmark eller förändrade personalbehov under 2019–2029.

Samlokaliseringen av begravningsverksamhetens arbetslag kommer att leda till ändrade arbetsformer, rutiner och lokalbehov. Bland annat behöver Djurö servicebyggnad anpassas för fler medarbetare.

5. Bestånd av mark, byggnader och anläggningar

Kapitlet innehåller en redogörelse för beståndet av mark, byggnader och anläggningar samt en sammanfattning av de analyser som genomförts inför upprättandet av åtgärdsplanen.

Omfattning och kostnader 2019

Beståndet av mark, byggnader och anläggningar omfattade 2019 totalt omkring 2095 kvadratmeter bruksarea (BRA) ägda lokaler. Av dessa användes cirka 1903 kvadratmeter för församlingsverksamhet och cirka 192 kvadratmeter för begravningsverksamhet. Fastighetsbeståndet omfattar även 9,27 hektar mark samt 20,2 hektar vattenområde på Djurö och Nämndö. En förteckning över byggnader och anläggningar redovisas i tabell 6.

Kyrkofastigheterna, på Djurö Kyrkudden 1:1 inklusive begravningsplatser omfattar 2,17 hektar bebyggd area och Kyrkudden 1:3 omfattar 0,25 hektar.

Möja omfattar 1,28 hektar bebyggd area och Nämndö 1,1 hektar bebyggd area inklusive Kyrknäset. Det samlade markinnehavet framgår av tabell 7.

Församlingens fastighetskostnader uppgick år 2019 till 5,336 miljoner kronor inklusive moms, fördelat på församlingsverksamhet 2,406 miljoner kronor och begravningsverksamhet 2,93 miljoner kronor. I fastighetskostnaden ingår planerat underhåll med närmare 1,9 miljoner kronor samt kostnader för avhjälpande underhåll, tillsyn och skötsel, energi, fastighetsadministration, räntor, avskrivningar, och lokalvård.

Tabell 6. Församlingens samlade fastighetsbestånd

Byggnader	Belägen	Funktion	Area m ²
DJURÖ			
Pastorsexpedition	DJURÖ 4:3(1)	Pastorsexpedition	210
Djurö Församlingshus Klockargården	DJURÖ 4:3(1)	Församlingshus	200
Djurö Prästgård, bostad	Kyrkudden 1:3	Prästgård	250
Djurö Kyrka, delvis 2plan	Kyrkudden 1:1	Kyrka	213
Djurö Kyrka Vaktmästarexpedition	Kyrkudden 1:1	Vaktmästarexpedition	50
Lusthus	Kyrkudden 1:1	Lusthus	8
Djurö Kyrkstuga	Kyrkudden 1:1	Kyrkstuga	126
Garage till prästgård	Kyrkudden 1:3	Garage	30
Förråd	Kyrkudden 1:1	Förråd	40
Sjöbod	Kyrkudden 1:1	Sjöbod	15
Djurö Gravkapell, bårhus	Kyrkudden 1:1	Gravkapell	15
Djurö Kyrkas Klockstapel	Djurö S:1	Klockstapel	25
Djurö Pastorsexpedition förråd	DJURÖ 4:3(1)	Förråd	30
Totalt Djurö			1212
MÖJA			
Gravkapell	Berg 1:130	Gravkapell	7
Möja Kyrka	Berg 11:1	Kyrka	263
Förråd	Berg 11:1	Förråd	20
Tvättstuga fd	Berg 11:1	Tvättstuga	13
Församlingslokal Solbacken	Berg 11:1	Församlingslokal	55
Möja Prästgård, 2 plan	Berg 11:3	Prästgård	220
Förråd	Berg 11:1	Förråd	50
Torrdass	Berg 11:1	Torrdass/förråd	15
Totalt Möja			643
NÄMDÖ			
Nämndö Kyrka	Västerby 5:325	Kyrka	195
Vaktmästarexpedition	Västerby 5:325	Förråd och Vaktmästarexpedition	45
Klockstapel Nämndö Kyrka	Västerby 5:325(2)	Klockstapel	0
Totalt Nämndö			240
Totalt Församlingen			2095

Tabell 7. Församlingens samlade markinnehav

Mark- och vattenområden	Beteckning	Funktion	Yta hektar
DJURÖ			
Tomtmark	Kyrkudden 1:1	Kyrktomt	1,76
Tomtmark	Kyrkudden 1:1	Kyrkogård	0,49
Tomtmark	Kyrkudden 1:3	Prästgårdstomt	0,25
Skog	Djurö 4:3	Skogsfastighet	9,2
Tomtmark	Djurö 4:3	Tomtmark pastorsexpedition/Klockargården	0,32
Vatten	Djurö 4:3	Vattenområde	16,7
Summa Djurö			28,72
MÖJA			
Tomtmark	Berg 11:1	Kyrktomt/kyrkogård	1,41
Tomtmark	Berg 11:3	Prästgårdstomt	0,18
Tomtmark	Berg 1:130	Kyrkogård med gravkapell	0,04
Summa Möja			1,63
NÄMDÖ			
Kyrktomt	Västerby 5:325	Kyrkogård	0,32
Kyrktomt, Kyrknäset	Västerby 5:325	Kulturtomt	0,95
Vatten	Västerby 5:325	Vattenområde Kyrknäset	3,5
Summa Nämdö			4,77
Totalt Församlingen			35,12

Fastighetsbeståndets utveckling

Församlingsverksamhet

Församlingsverksamheten skall fortsätta med våra tre kyrkor som medelpunkter. Kyrkorna på Djurö, Möja och Nämdö är djupt förankrade som skärgårdskyrkor med en gammal tradition som vi inte vill ändra. Alla tre kyrkorna är populära vid bröllop, dop och begravningar samt ofta vid filminspelningar. En översyn av befintliga värmesystem bör utföras och behovstyras med enkel hantering via fjärrkontroll/mobilnätet för att minska energianvändningen. Verksamheten på öarna kan under en tioårsplan komma att ändras och en grov plan redovisas härmed.

Djurö

- Djurö kyrka och kyrkstugan bör få nytt vattenburet värmesystem baserat på återvinning via värmepump med återvinning ur havsvatten då kyrkotomten är en sjötomt. Förberedande arbeten har gjorts i samband med att kommunalt vatten och avlopp installerades 2017. Ansökan om Kyrkoantikvarisk Ersättning (KAE) är gjord och godkänd, men renowering av Möja kyrka behövde prioriteras.
- Församlingens prästgård föreslås ändras för framtida administrativ verksamhet med expedition och personalarbetsplatser för kyrkoherde, komminister och övrig personal efter behov.
- Församlingshemmet på kyrkofastigheten bör moderniseras med avseende på köks- och toalettutrymmen under den kommande tioårsperioden.
- Pastorsexpeditionen och Klockargården kan försäljas inklusive det gamla förrådet på tomten.
- Vattenområde vid Djurö (Högmalmarna) kan försäljas.
- Marken på Djurö (Högmalmarna) kan styckas till tomtmark och efter ansökan om förhandsbesked styckas till tomter för främst fritidsbebyggelse.

Möja

- Möja kyrka har nyligen renoverats. En översyn av befintligt värmesystem bör utföras och behovsstyras med enkel hantering via fjärrkontroll/mobiltelefon för att minska energianvändningen. Klockringningen bör snarast byggas om till automatisk ringning samtidigt som luckornas öppningsfunktion studeras så att öppningsfunktionen kan användas vid hårt väder. Klocktornets stabilitet bör studeras och eventuellt revideras.
- Möja prästgårds renovering skall fortsätta så att den kan användas för konferenser och även tjäna som expedition för vaktmästeriet. Prästgården kan även nyttjas som tillfällig bostad för sommarpräst. Nytt toalettutrymme har just byggts och är anpassat för funktionshinder.
- Befintligt förråd/utedass i anslutning till kyrkogården upprustas och inreds med plats för utrustning och maskiner för vaktmästare. Förrådet mellan prästgården och Solbacken behålls och inreds för vaktmästeriets behov.
- Församlingshemmet Solbacken avstyckas och försäljs.
- Den befintliga gamla tvättstugan avstyckas som strandtomt alternativt strandnära och försäljs.

Nämdö

- Nämdö kyrka har nyligen ommålats utvändigt. Klocktornets stabilitet och värmeisolerings bör studeras och eventuellt revideras.
- En översyn av befintligt värmesystem bör utföras och behovsstyras med enkel hantering via fjärrkontroll/mobiltelefon för att minska energianvändningen

Tabell 8. Prognosticerad utveckling för församlingsverksamhetens fastigheter

Församlingsverksamhet	Utfall	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Skillnad
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2029 (2)	2019 - 2029
1 Antal medlemmar (1)	2 828	2 823	2 818	2 813	2 808	2 803	2 847	2 891	3 034	206
2 Total intäkt, tkr	7 947	7 933	7 919	7 905	7 890	7 876	8 000	8 124	8 526	579
3 m ² BRA byggnader	1 963	1 963	1 963	1 963	1 963	1 963	1 963	1 903	1 421	-542
4 Markinnehav, hektar	34,15	34,15	34,15	34,15	34,15	34,15	26,50	26,50	24,44	-9,71
5 Fastighetskostnad, tkr	1 263								1 037	-226
6 Energianvändning, kWh	165 087	165 087	165 087	165 087	165 087	165 087	165 087	165 087	119 000	-46 087
7 Fastighetskostnad /total intäkt, %	16								12	-4
8 m ² BRA/medlem	0,69								0,47	0
9 Fastighetskostnad/medlem	447								341	-106
10 Fastighetskostnad/m ² BRA	643								730	87
11 kWh/m ² BRA	84								83	-1

Note

- 1 Kyrkotillhörigheten ca 65 - 60%
- 2 Befolkningsökning genom byggnation i Stavsnäs Vinterhamn

Begravningsverksamhet

Nuvarande fastighetsbestånd för begravningsverksamheten och den förväntade utvecklingen framgår av tabell 9. Av tabellen framgår att kostnadsutvecklingen för fastigheter väntas följa intäktsutvecklingen. En minskning av kostnaden för drift och underhåll bör minska över tid då fastighetsbeståndet minskar genom försäljningar. Den årliga fastighetskostnaden motsvarar 14 procent av begravningsavgiften. Det finns inga tidigare beslut om ökning eller minskningar av fastighetsbeståndet.

Vissa uppgifter inom verksamheten utförs av inlånade resurser från andra församlingar inom Värmdö kommun.

Tabell 9. Prognosticerad utveckling för begravningsverksamhetens fastigheter.

	Församlingsverksamhet	Utfall	Prognos							Skillnad	
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025		2026
1	Antal invånare	4 363	4 379	4 430	4 553	4 670	4 687	4 704	4 730	4 952	589
2	Begravningsavgift, tkr	2 541	2 550	2 580	2 651	2 719	2 729	2 739	2 755	2 884	343
3	m ² BRA byggnader och anläggningar	132	132	132	132	132	132	132	132	132	0
4	Markinnehav, hektar	2,22	2,22	2,22	2,22	2,22	2,22	2,22	2,22	2,32	0
5	Fastighetskostnad inkl. Mark, tkr	43	43	43	43	43	43	43	43	55	0
6	Energianvändning, kWh	701	Ej prognostiserad							11 400	699
7	Fastighetskostnad /begravningsavg., %	1,69								1,91	0,21
8	m ² BRA/invånare	0,03								0,03	-0,00
9	Fastighetskostnad/invånare	0,01	Ej prognostiserad							0,01	0,00
10	Fastighetskostnad/m ² BRA inkl. mark	0,33								0,42	0,09
11	kWh/m ² BRA	81								86	5,30

Tabell 11 visar den samlade utvecklingen för byggnader och mark över perioden 2019 – 2029 för både församlingsverksamheten och begravningsverksamheten.

Tabell 10. Fastighetsbestånd 2019--2029 för församlings- och begravningsverksamhet.

2019						2026				2029			
Verksamhet utfall 2019	Kategori	Antal Objekt	m ² BRA ägda	Hektar mark	Fastighetskostnad 2019, tkr	Antal Objekt	m ² BRA ägda	Hektar mark	Fastighetskostnad 2026, tkr	Antal Objekt	m ² BRA ägda	Hektar mark	Fastighetskostnad 2029, tkr
Församlingsverksamhet													
Djurö	Pastorsexpedition	1	210		171	1	210		175	0	0		0
	Klockargården	1	200		212	1	200		215	0	0		0
	Prästgård	1	250		101	1	250		105	1	250		123
	Djurö Kyrka	1	213		310	1	213		325	1	213		379
	Övriga byggnader	5	123		74	5	123		74	4	123		90
	Djurö Kyrkstuga	1	126		-2	1	126		-2	1	126		-5
	Klockstapel	1	25		3	1	25		4	1	25		5
Djurö tomtmark	Kyrkudden 1:1			1,76				1,76				1,76	
	Kyrkudden 1:3			0,25				0,25				0,25	
	Djurö 4:3			9,2				9,2				8,0	
	Djurö 4:3			0,32				0,32				0,0	
	Djurö 4:3			16,7				9,0				9,0	
Summa Djurö		11	1147	28,23	869	11	1147	20,5	896	8	737	19	592
Möja	Möja Kyrka	1	263		175	1	263		175	1	263		217
	Solbacken	1	55		15	0	0		0	0	0		0
	Möja Prästgård	1	220		101	1	160		115	1	220		100
	Övriga byggnader	3	83		5	2	83		7	2	66		0
Möja tomtmark	Berg 11:1			1,21				0,72				0,72	
	Berg 11:3			0,18				0,18				0,18	
Summa Möja		6	621	1,39	296	4	506	0,9	297	4	549	0,9	317
Nämdö	Nämdö Kyrka	1	195		107	1	195		120	1	195		133
	Klockstapel kyrknäset	1			2	1			2	1			3
Nämdö tomtmark	Västerby 5:325			0,07				0,08				0,08	
	Västerby 5:325			0,93				0,95				0,95	
	Västerby 5:325 vatten			3,5				3,5				3,5	
Summa Nämdö		2	195	4,5	109	2	195	4,53	122	2	195	4,53	136
Summa Församlingsverksamheten		19	1963	34,12	1274	17	####	26	1315	14	1481	24,4	1045
Begravningsverksamhet													
Djurö	Vaktmästarexpedition	1	50		30	1	50		33	1	50		37
Djurö	Gravkapell, bårhus	1	15		1	1	15		1	1	15		7
Djurö	Kyrkogård			0,49				0,49				0,49	
Summa Djurö		2	65	0,49	31	2	65	0,49	34	2	65	0,49	44
Möja	Gravkapell	1	7		1	1	7		1	1	7		2
Möja	Möja Prästgård	1	0		0	1	0		0	1	0		0
Möja	Torrpass/förråd	1	15		1	1	15		1	1	15		2
Möja	Kyrkogård			0,27				0,27				0,27	
Summa Möja		3	22	0,27	2	3	22	0,27	2	3	22	0,27	4
Nämdö	Vaktmästarexpedition	1	45		10	1	45		10	1	45		12
Nämdö	Kyrkogård			0,24				0,24				0,24	
Summa Nämdö		1	45	0,24	10	1	45	0,24	10	1	45	0,24	586
Summa begravningsverksamheten		6	132	1,0	43	6	132	1,0	46	6	132	1	634
Totalsumma församlingen		25	2095	35,12	1317	23	1980	27,0	1361	20	1613	25,4	1679

Kulturvärden

Samtliga kyrkor i församlingen är skyddade enligt kulturmiljölagen. Det betyder att kyrkobyggnader och kyrkotomter ska vårdas och underhållas, så att deras kulturhistoriska värden inte minskar och deras utseende och karaktär inte förvanskas. De får inte på något sätt väsentligt förändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Medveten om detta har vi beskrivit kyrkorna med en sammanfattande text efter invigningsår.

Djurö kyrka uppfördes på initiativ av rådman Joseph Månson, Stockholm och bekostades av densamme. Vid hans död 1682 var kyrkan ännu inte färdigställd och arbetet avslutades av sonen, kapten Erich Furugren (ca 1651–1690). Efter sina föräldrar namngav Furugren kapellet S:te Josephae Mariae Kiörkia och det invigdes av magister Ericus Noraeus, kyrkoherde i Värmdö pastorat, den 10:e söndagen efter trefaldighet, den 12 augusti, 1683. Djurö kyrka bevarar flera av sina ursprungliga särdrag och är Stockholms äldsta bevarade skärgårdskyrka. På 1930-talet omgestaltades interiören under arkitekt Erik Fants ledning.

Kyrkan är byggd av liggande timmer på putsad stenfot. Den består av ett rektangulärt rum, och har tillförts två utbyggnader. Den norra utbyggnaden är sakristian och den södra som ursprungligen var vapenhus, har i modern tid blivit kyrkans dopkapell. Under den södra utbyggnaden murades ett gravvalv, där kapten Furugren gravsattes år 1700. Ovanpå vapenhuset inrättades en läktare, den s k lotsläktaren. Kyrkan rymmer 150 personer.

Möja nuvarande **träkyrka** uppfördes 1768–69 under ledning av fortifikationsbyggmästare Carl Öhrn och invigdes 1769. Ett timrat vapenhus uppfördes 1839–1840 vid långhusets västra sida och försågs med en låg **tornspira**. Samtidigt brädslogs kyrkan. 1885 byggdes nuvarande tornspira i **nygotisk stil** och försågs med **lanternin**.

Ytterväggarna kläddes då med pärlspåntade brädor. 1924 påbörjades en restaurering av interiören som avslutades först år 1938. Kyrkorummet fick vid denna tid sin nuvarande karaktär. 1924 försågs korfönstret med sin nuvarande **glasmålning** föreställande Guds öga. Glasmålningen ersatte en tidigare blyspröjsad målning med samma motiv som ansågs för blek.

Under senare år har mindre åtgärder genomförts. 1957 installerades ett elektriskt uppvärmningssystem med radiatorer och bänkvärmare. Åren 1964–1965 byttes långhusets takbeläggning ut från tjärade spån till kopparplåt och 1966 byttes torntakets takbeläggning ut från järnplåt till kopparplåt.

Nämdö nuvarande kyrk har haft tre kända föregångare, den äldsta från omkring 1630. En seglivad tradition har ända in på 1900-talet hävdad att Nämdö skulle haft en av de äldsta gudstjänstlokalerna i Sverige. Det finns dem som menar att ett kapell anlagts år 870 av Ansgars närmaste efterträdare.

Nämdö kyrka är placerad i öst-västlig riktning. Kyrkan består av ett enskeppigt långhus med sadeltak. I öster avslutas långhuset av en lägre, polygonutbyggnad med kor och sakristia samt i väster ett kyrktorn med en mindre, rektangulärt plan, krönt av en spira i fyrpassform med kula i fästet. Kyrkporten är placerad i tornets bottenvåning, som även rymmer vapenhus och trappa till läktare och tornrum. I tornet hänger två kyrkklockor. Storklockan göts ursprungligen av Hindrich Bohm i Stockholm och skänktes av Lorentz Billing på Östanvik 1750. Då den sprack vid nyåret 1952 blev den omgjuten av Bergholtz klockgjuteri och återinvigdes i juni 1952. Samma år skänktes lillklockan, också gjuten av Bergholtz klockgjuteri, bekostad genom insamling på initiativ av fiskaren Frans Öhman, Långviksskär. Den ersatte då en äldre lillklocka som nu hänger i stapeln vid Kyrknäset.

Ändamålsenlighet

Inför upprättandet av lokalförsörjningsplanen har en bedömning gjorts av lokalernas ändamålsenlighet för nuvarande och framtida verksamheter. Bedömningarna har gjorts av arbetsgruppen som sammanställt Lokalförsörjningsplanen som kategoriserat byggnadernas ändamålsenlighet enligt följande:

Kategori 1 = uppfyller verksamhetens krav

Kategori 2 = godtagbar med vissa brister, behov av åtgärder inom tio år

Kategori 3 = uppfyller ej verksamhetens krav, kräver åtgärder inom tio år

Bedömningen per byggnad redovisas i bilaga.

Kyrkobyggnader

Alla kyrkobyggnader bedöms tillhöra kategori 1 och uppfyller därmed kraven.

Församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Kyrkstugan och Klockargården på Djurö bedöms tillhöra kategori 1. Då prästgården på Djurö antas kunna disponeras för administrativt arbete efter ombyggnad och anpassning kan den ersätta den befintliga pastorsexpeditionen och Klockargården kan med tiden försäljas tillsammans med Klockargården.

Församlingshemmet på Möja, Solbacken bedöms tillhöra kategori 3 och bör kunna försäljas inklusive en mindre markyta. Den gamla tvättstugan på Möja används inte och kan med ett stycke mark som avstyckas försäljas.

De mindre förrådsbyggnaderna upprustas som förråd och bibehålls alternativt rivs om de inte behövs för verksamheterna.

Möja prästgård har upprustats och efter att den är klar kommer den att tillhöra kategori 1 och utgöra ett välkommet inslag på Möja och tillför en bra resurs för möten, konfirmander och som kursgård i äkta skärgårdsmiljö. Prästgården kommer att kunna erbjudas stiftets församlingar för kurser och lägerverksamhet.

Se vidare i åtgärdsplanen i kapitel 6.

Begravningsverksamhetens byggnader

Ändamålsenligheten har bedömts för servicebyggnaderna och bårhusen. Djurö servicebyggnader samt Djurö och Möja bårhus hamnar i kategori 2. Byggnaderna har brister som behöver åtgärdas under den kommande tioårsperioden. Servicebyggnaden på Nämndö tillhör kategori 1 och bedöms klara sig många år innan större underhållsarbete behöver göras.

Möjligheter till samordnade insatser med övriga församlingar i Värmdö kommun bör intensifieras för att säkerställa att god arbetsmiljö kan upprätthållas. Samordning med tyngre insatser som maskingrävning mm. bör också samordnas med övriga församlingar.

Teknisk status

I samband med upprättandet av lokalförsörjningsplanen har en inledande granskning gjorts för att ta reda på om det finns byggnader som inte uppfyller lagar och myndighetskrav riktade mot fastighetsägaren och/eller arbetsgivaren. Granskningen bör snarast följas upp av fastighetsingenjör och redovisas i form av en helhetsbedömning per byggnad enligt följande kategoriindelning:

Kategori 1 = god teknisk status

Kategori 2 = brister i byggnadernas grundsystem, installationer eller ytskikt, behov av åtgärder inom fem år

Kategori 3 = uppfyller ej lagar och myndighetskrav, kräver åtgärder inom tio år

Bedömningen per byggnad redovisas i bilaga.

Någon uppföljning av kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen som rör materialval och teknisk livslängd har inte gjorts i lokalförsörjningsplanen. Dessa mål följs upp av fastighetsingenjören.

Kyrkobyggnader

Granskningen av kyrkobyggnadernas tekniska status med avseende på grundsystem och installationer bygger på befintliga vård- och underhållsplaner.

Alla kyrkobyggnader i kategori 1 och uppfyller alltså gällande lagar och myndighetskrav. Nämndö kyrka hamnar i kategori 2, då det finns brister i tillgängligheten.

Församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Församlingshemmet Klockargården har kategori 1 och god teknisk status. Underhållsplanen innehåller bara mindre åtgärder för de närmsta tio åren. De största underhållsbehoven finns i kyrkstugan på Djurö där kök och toaletter behöver renoveras samt tillgängligheten förbättras. Kyrkstugan erhåller därför kategori 2. Prästgården på Möja håller på att renoveras till kategori 1.

Begravningsverksamhetens byggnader

Församlingen har två servicebyggnader för begravningsverksamheten, en på Djurö och en på Nämndö. På Möja tjänar del av prästgården som tjänsterum för begravningsverksamheten. Arbetslokalerna på Djurö behöver ses över och uppgraderas medan expeditionen på Nämndö är nybyggd 2016.

Servicebyggnaderna uppfyller inte myndighetskraven när det gäller tillgänglighet. Bara några mindre åtgärder finns inplanerade för dessa byggnader i underhållsplanen.

Energi och miljö

Enligt kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen är all energi förnybar/miljömärkt. Vidare ska energianvändningen ha minskat med 30 procent år 2028 i förhållande till 2018 års nivå. Församlingen ska arbeta för att närma sig klimatneutralitet senast år 2030.

(Ordet klimatneutral är ett begrepp som är definierat i internationella standarder och riktar sig främst till företag med de högsta av ambitioner i klimatarbetet. Att något är klimatneutralt innebär att beräkningar av all klimatpåverkan har genomförts, reduktionsplaner har satts upp och allt har klimatkompenserats för. Klimatneutralitet kan uppnås för bland annat verksamheter, produkter eller evenemang. För att man ska få kalla sin verksamhet eller produkt klimatneutral bör man följa de krav som ställs i någon av de två standarder som definierar klimatneutralitet: PAS 2060 och ISO 14021.)

År 2019 uppgick den totala energianvändningen för uppvärmning, kraft och belysning till 180 108 kWh. Av dessa svarade kyrkobyggnader för 69 698 kWh (39%).

Den genomsnittliga energianvändningen för kyrkor låg 2019 på 103 kWh per kvadratmeter. Det är en jämförelsevis låg nivå och ligger under genomsnittet för kyrkor och kapell i energimyndighetens statistik. För år 2016 redovisas ett snittvärde på 145 kWh per kvadratmeter (ES 2017:05). Ett mångårigt arbete med energieffektivisering har gett församlingen ett bra underlag för fortsatt satsning på effektivare värmesystem.

Samtliga byggnader har direktverkande el eller är ombyggda för värmepumpdrift.

Sammanfattning

Ökad koncentration till församlingens huvudkyrka

Utvecklingen i församlingen är tämligen statisk. Inom en period av 10 år kommer endast ett fåtal nya fastigheter att byggas medan utflyttningen och permanent boende i existerande fritidshus kommer att öka. I Stavsås Vinterhamn finns planer och godkänd detaljplan för ca 120 lägenheter vilka kommer att byggas inom den kommande 10-årsperioden.

På Öarna kommer ingen ökad permanentning att ske men efter coronapandemin ser man en ökad efterfrågan på fritidsboende och ett större längtan efter semesterboende i skärgården och de etablerade fritidsområdena. Detta innebär att fler kommer att söka sig till församlingens verksamheter vilket vi kommer att vara bra rustade inför.

Församlingen har en vikande medlemsutveckling, men den procentuella minskningen är något mindre än i grannförsamlingarna och Sverige i sin helhet.

Djurös roll som centralort och servicecentrum påverkar församlingslivet. Allt fler verksamheter samordnas och förläggs till en samlingsplats på Djurö. Detta påverkar behovet av lokaler.

Överkapacitet på lokaler

Analyser av lokalnyttjandet och bestånd visar att det finns ett beräkningsmässigt överskott på lokaler inom församlingen och även delar av fastigheter som inte nyttjas. Få byggnader når upp till en genomsnittlig nyttjandegrad på 20 procent för kyrkobyggnader och samlingsalar.

Bedömningen är att det finns goda möjligheter att utveckla församlings- och begravningsverksamheten inom befintligt bestånd utan att behöva skaffa mer lokaler.

Kostnaderna måste minska

Den vikande medlemsutvecklingen för med sig minskade intäkter för församlingsverksamheten. Om inget görs för att minska kostnaderna kommer det att bli allt svårare att uppfylla församlingsinstruktionens mål "att utvecklas som relevant och levande kyrka för alla med särskilt fokus på barn och unga".

Det finns i nuläget inga planer på att säga upp personal för att minska kostnaderna. Arbetet fortgår med att få ekonomin i balans. En väg är att minska fastighetskostnaderna. För att nå kyrkofullmäktiges mål att dessa inte bör vara högre än 15 procent av den totala intäkten 2030 krävs en minskning år 2030 till cirka 1,1 miljoner kronor, vilket är 945 tkr lägre än den uppskattade kostnaden 2019.

I fastighetsbeståndet har kyrkobyggnaderna en särställning, och Svenska kyrkan har i uppdrag att bevara och tillgängliggöra kyrkobyggnadernas och kyrkomiljöernas kulturvärden. För vård och underhåll bidrar staten med medel via den kyrkoantikvariska ersättningen. Målsättningen är att så långt det är möjligt värna om de kulturvärden och identitetsvärden som finns i kyrkor och kyrkomiljöer. Men på sikt kommer det inte att vara möjligt att bevara alla byggnader så att de kan användas året runt.

Begravningsverksamheten väntas ha täckning för sina kostnader under planperioden.

6. Åtgärdsplan och konsekvensanalys

I kapitlet redovisas åtgärdsplanen för åren 2019–2029. Åtgärdsplanen bygger på en samlad bedömning och prioritering av de behov och åtgärder som identifierats under planeringsarbetet. Denna åtgärdsplan bygger på församlingens önskan att inte försälja prästgården på Kyrkudden vilket har tagits hänsyn till i denna åtgärdsplan och konsekvensanalys. Då ny kyrkoherde anställs kommer församlingen inte erbjuda boende i prästgården på Kyrkudden.

I kapitlet redovisas en sammanfattning av planerade åtgärder under perioden 2019–2029 samt en kort beskrivning av varje åtgärd med motiveringar och förväntade konsekvenser. Därefter redovisas prognoser för den förväntade utvecklingen om åtgärdsplanen genomförs.

Sist i kapitlet sammanfattas de förväntade konsekvenserna ur olika perspektiv. Åtgärderna har värderats och prioriterats av kyrkorådet inför kyrkofullmäktiges fastställande av lokalförsörjningsplanen.

Planerade åtgärder

Vid upprättandet av åtgärdsplanen har följande mål och förutsättningar prioriterats:

- Församling ska kunna utföra den grundläggande uppgiften och övriga uppgifter i ändamålsenliga lokaler med en långsiktigt hållbar resursanvändning.
- Arbetet bland barn och unga är prioriterat.
- Årskostnaden för församlingsverksamhetens mark, byggnader och anläggningar bör i genomsnitt motsvara högst 25 procent av församlingsverksamhetens årliga intäkt.

Tabell 11. Åtgärdsplan för åren 2019-2029.

Åtgärdsplan			
Byggnadsverk	Åtgärd	Klart år	Genomförandestatus oktober 2020
Djurö			
Pastorsexpedition	Utred framtida användning	2 022	Ej påbörjat
Klockargården	Utred framtida användning	2 022	Ej påbörjat
Prästgård	Utred framtida användning	2 022	Ej påbörjat
Kyrkan	Nytt vattenburet värmesystem med värmepump Anpassning	2 024	Underlag för KAE finns
Vaktmästarexpedition	Upprusta	2 024	Ej påbörjat
Lusthus	Renovera	2 023	Ej påbörjat
Kyrkstugan	Utred framtida användning	2 022	Ej påbörjat
Garage till prästgård	Upprusta	2 024	Ej påbörjat
Förråd kyrkstugan	Upprusta, komplettera för värmepumpinstallation	2 025	Ej påbörjat
Sjöbod	Upprusta	2 024	Ej påbörjat
Gravkapell, bårhus	Upprusta	2 022	Ej påbörjat
Kyrkas Klockstapel	Renovera	2 022	Underlag för KAE finns
Pastorsexpedition förråd	Riv	2 022	Ej påbörjat
Möja			
Gravkapell	Upprusta	2023	Ej påbörjat
Kyrkan	Säkerställ värmesystem	2022	Ej påbörjat
Förråd vid prästgården	Upprusta för vaktmästeri	2023	Ej påbörjat
Tvättstuga	Tomt avstyckas och försäljs	2024	Ej påbörjat
Församlingslokal Solbacken	Tomt avstyckas och försäljs	2024	Ej påbörjat
Prästgård	Inreds till vaktmästeri och konferens	2024	Påbörjat
Förråd och torrdass	Upprustas för vaktmästeri	2023	Ej påbörjat
Nämdö			
Kyrkan	Säkerställ värmesystem	2022	Ej påbörjat
Vaktmästarexpedition	Underhåll	2024	Löpande
Klockstapel Kyrknäset	Underhåll	2023	Löpande

Tabell 11. Åtgärdsplan för åren 2019–2029 (forts.)

Åtgärdsplan			
Byggnadsverk	Åtgärd	Klart år	Genomförandestatus oktober 2020
Begravningsverksamheten			
Begravningsverksamheten övergripande	Genomför en översyn av begravningsverksamhetens framtida lokalbehov	2022	Ej påbörjad

Utred Pastorsexpeditionen och Klockargården på Djurö

Motivering

Församlingens byggnader på Djurö är splittrade på två kluster, dels på Kyrkudden, dels vid Björkås centrum. Det innebär att församlingen har två samlingslokaler i området där en kan tillgodose behovet. En utredning av pastorsexpedition genomförs där olika handlingsalternativ prövas. En framtida pastorsexpedition kan rymmas i prästgården efter ombyggnad av den befintliga byggnaden. Den befintliga kyrkstugan på Kyrkudden kan efter smärre ombyggnader ersätta Klockargården.

Åtgärd

Utred den framtida användningen av pastorsexpeditionen och Klockargården, inklusive möjligheterna att avveckla dem. Utredningen bör genomföras som en förstudie, i vilken olika handlingsalternativ prövas och värderas utifrån hur de påverkar församlingens utveckling och ekonomi och vad som är möjligt med hänsyn till byggnadernas bevarandekrav och tekniska förhållanden.

Handlingsalternativen kan till exempel innebära försäljning, rivning, tomställning, överlämning till annan verksamhet eller att pastorsexpeditionen och Klockargården behålls. Förstudien bör vara klar senast 2022. I väntan på utredningen bör endast prioriterade underhållsåtgärder genomföras.

Konsekvenser

Förstudien är nödvändig för att få ett välgrundat underlag för val av fortsatt inriktning. Konsekvenserna om förstudien inte genomförs är att man antingen riskerar att skjuta upp åtgärder som kan bidra positivt till församlingens utveckling och ekonomi eller att man går vidare med en lösning som inte är optimal.

Exempel på effekter om pastorsexpeditionen avvecklas:

- Pastorsexpeditionen och Klockargården kommer att placeras längre från Björkås centrum och skolan vilket berör ca 1/3 av församlingens medlemmar men kontakterna utvecklas till mer digitala kontakter.
- risk för ökat antal utträden bland medlemmar som inte vill acceptera förändringar.
- minskad fastighetskostnad med ca 313 tusen kronor per år (årskostnad 2019)
- minskat fastighetsbestånd med 410 kvadratmeter
- minskad energianvändning med 45 000 kWh per år

Ombyggnad av Djurö prästgård

Motivering

Om utredning av pastorsexpeditionen och Klockargården visar positiva möjligheter bör även en utredning om prästgårdens framtida användning göras med utgångspunkt från den tidigare utredningen om pastorsexpeditionen och Klockargården.

Om pastorsexpeditionen flyttar till Kyrkudden får församlingen en samlad verksamhet på Kyrkudden. Prästgården bör då inredas med arbetsplatser på entréplanet och mötesrum på övre planet. Tillgängligheten skall i så fall säkras genom en personhiss i ett plan och ombyggd entré. Prästgården har tidigare varit platsen för församlingens pastorsexpedition (1950-talet) och ett arkiv finns i källarutrymmena det är dock svårt att nå då trappen är trång och härstammar från tiden då prästgården var en krog på sent 1600-tal. Ett nytt arkivutrymme måste inrymmas i ombyggnaden.

Åtgärd

Genomför ombyggnaden med färdigställande senast 2025.

Konsekvenser

Ombyggnaden innebär fräschare och mer ändamålsenliga lokaler och en bättre arbetsmiljö. Dessutom kommer samordningen av fler verksamheter i prästgården att leda till ett bättre utnyttjande.

Konsekvenserna om ombyggnaden inte genomförs är att verksamheterna inte får plats.

Ombyggnaden väntas inte öka fastighetskostnaden nämnvärt.

Ombyggnad av kyrkans värmesystem

Beskrivning

För några år sedan anslöts församlingens samtliga fastigheter på Kyrkudden via ett nytt V-system, Low Pressure Sewer (LPS) system, till befintligt kommunalt VA i Djurö Gårds väg väster om Kyrkudden på andra sidan sundet in till Fladen.

Samtidigt passade församlingen på att lägga ner kulvertrör mellan stranden nedanför kyrkstugan till kyrkstugans förråd för en framtida värmepumpinstallation som nyttjar Östersjön som värmekälla och kan förse kyrkan, kyrkstugan och prästgården med ett vattenburet värmesystem. Den befintliga boden vid kyrkstugan avses byggas ut att rymma nödvändig utrustning. Kulvertrör skall förbinda kyrkstugan och kyrkan till värmepumputrustningen. En KAE har lämnats in och godkänts men upprustningen av Möja kyrka och prästgård prioriteras.

Åtgärd

Genomför anpassningen med färdigställande senast 2024.

Konsekvenser

Anpassningen innebär att personalen får trivsamma och ändamålsenliga lokaler som uppfyller arbetsmiljökraven. Då anläggningen är i bruk kan energiförbrukningen beräknas minska med ca 40%.

Försäljning av lantbruksegendom, skogsmark och vattenområde

Motivering

Församlingen äger en lantbruksfastighet, Djurö 4:3 på Djurö NV udde, Högmalmarna. Fastigheten består av totalt 5 skiften varav ett utgör ett vattenområde, ett utgör en skogstomt där marken är attraktiv för bostäder/fritidsbebyggelse men kan också behövas som reservmark för begravningsplatser. Ett skifte i centrala Björkås som utgör fastigheten där pastorsexpedition och Klockargården är belägna och två mindre områden som gränsar till fastigheten Kyrkudden 1:1.

Ett vattenområde utanför Kniktudden kan eventuellt försälas till angränsande fastighetsägare.

Åtgärd

Utred möjligheterna att stycka av tomter för bostadsbyggande och behovet av framtida begravningsmark innan arrendeavtalet löper ut. Utredningen bör bland annat omfatta:

- möjligheterna att stycka av och sälja tomter, inklusive uppskattade försäljningsinkomster
- behov av reservmark för begravningsplatser

Utredningen bör vara klar senast 2023.

Konsekvenser

Om utredningen inte genomförs finns det risk för att församlingen inte tar vara på möjligheten att stycka av och sälja tomter. Det är i nuläget för tidigt att spekulera i eventuella försäljningsinkomster.

Säkerställ värmesystem i Möja och Nämdö kyrka

Motivering

Värmesystemen i Möja och Nämdö kyrkor består av direktverkande el under bänkarna. Systemen är gamla och måste ses över och eventuellt ersättas med mer effektiva system med automatisk/manuell reglering av modernare slag. Kostnader skall ställas mot effektivisering och beräknade pay-off-tider skall redovisas. Nuvarande system har automatik med nedsättning av innetemperatur då kyrkorna ej används. Ytterligare sänkningar av kostnader kan förväntas.

Åtgärd

Befintliga styrsystem kan kompletteras alternativt nya system med utbyte av utrustning rör varmhållning. Kostnadsalternativ skall redovisas.

Konsekvenser

Med renoverade värmesystem kan kyrkorna användas sporadiskt av olika personer som ställer in önskat driftläge via mobiltelefonen med automatisk återgång efter vald drifttid.

Besparing i driftkostnad skall redovisas innan åtgärder vidtages.

Anpassning av Möja prästgård

Motivering

På Möja saknas en praktisk lokal för sammankomster, kurser och utbildning. Den påbörjade upprustningen innebär att förutsättningar för ett framtida center kan etableras på kyrkans fastighet Berg 11:1 och Berg 11:3. Efterfrågningar finns och med ett bra läge vid vattnet och med egen brygga kan en kursgård för konfirmander och andra intressenter etableras med närhet till fina upplevelser i Stockholms yttre skärgård.

Åtgärd

Under 2021 har en ny toalett och dusch byggts för rörelsehindrade på entréplanet genom att fastigheten Berg 11:3 har anslutits till Bergs By VA. Nästa etapp innebär att befintligt WC/dusch på övervåningen skall renoveras samtidigt som köket skall byggas om och gammalt WC på entréplanet rivs. Slutligen skall övriga inre ytskikt åtgärdas. Då ombyggnaden är klar kommer det att finnas möjlighet till övernattningsrum för ett antal gäster. En del av entréplanet kommer att nyttjas som arbetsplats för kyrkvaktmästare.

Konsekvenser

Församlingen kommer att få en attraktiv kursgård och arbetsplats som kommer att kunna hyras ut till andra församlingars kurser med konfirmander och personal. Uthyrningen bedöms ge en hyresintäkt på cirka 50 000 – 100 000 kr om året och en effektivare användning av lokalerna.

Prognoser 2019–2029

Flera av åtgärderna i planen innebär utredningar, och de förväntade effekterna beror på vilket handlingsalternativ som man väljer att gå vidare med. För att ändå illustrera konsekvenserna av åtgärdsplanen har prognoser upprättats baserat på följande utgångspunkter:

- Grundtanken är att församlingsverksamheten skall fortsätta i samma utsträckning som nuvarande men att upprustningen av Möja prästgård tillför ytterligare en dimension till verksamheten.
- För att tillföra kapital till församlingens investeringar försäljs tomter på Djurö, Högmalmarna, och pastorexpeditionen med Klockargården i Björkås. Ej nyttjade byggnader med avstyckade tomter på Möja Berg 11:1 försäljs.
- Försäljningarna innebär ett tillskott på uppskattningsvis 10 – 12 miljoner kan tillföras församlingen. Samtidigt kan man räkna med ca 1 miljon i utgifter för Lantmäterikostnader och juridisk konsultation.

Prognoser för församlingsverksamheten redovisas i tabell 10 och för begravningsverksamheten i tabell 11.

Konsekvenser för fastighetsbeståndet

Åtgärdsplanen innebär en minskning av församlingsverksamhetens fastighetsbestånd med nästan 800 kvadratmeter mellan år 2019 och år 2029, medan begravningsverksamhetens fastighetsbestånd är oförändrat.

Det minskade fastighetsbeståndet och avvecklingen av flera lokaler bidrar till lägre energianvändning och lägre fastighetskostnader. Den totala energianvändningen väntas minska med

cirka 44 000 kWh mellan år 2019 och 2029. Det innebär att en minskning av energianvändningen med drygt 25 procent under planperioden uppnås.

Konsekvenser för ekonomin

Åtgärdsplanen innebär en minskning av församlingsverksamhetens fastighetskostnader med uppskattningsvis 221 tkr 2019–2029. Begravningsverksamhetens fastighetskostnader väntas öka med omkring 12 tkr under samma tid. En minskning med drygt 44 000 kWh kan också förväntas.

De minskade kostnaderna kan till stor del tillskrivas avvecklingen av Klockargården och pastorsexpeditionen samt avyttrandet av Solbacken på Möja. En effekt av minskningen är att man klarar kyrkofullmäktiges mål om att fastighetskostnaderna inte bör vara högre än 15 procent av församlingsverksamhetens intäkter. År 2029 väntas andelen ligga på 12 procent.

I prognosen antas en årlig prisökningstakt med 2 procent. Kostnadsuppskattningarna tar inte hänsyn till eventuella avvecklings- eller avställningskostnader. För säkrare siffror krävs fördjupade utredningar, vilket framgår av åtgärdsplanen.

Åtgärdsplanens utredningar kommer att ge mer genomarbetade analyser av de ekonomiska konsekvenserna. De effekter som redovisas här bygger på grova uppskattningar baserade på erfarenhetsvärden och antaganden.

Konsekvenser för verksamheten

Församlingsverksamheten

Djurö

Med administrativ verksamhet och en samlad personal på Kyrkudden underlättas den dagliga kontakten mellan anställda och kontakter med besökare till Djurö kyrka och kyrkogård.

En mer samlad verksamhet runt Djurö kyrka ger lägre fastighetskostnader, både drift och underhåll, då lokaler vid Djurö skola kan försäljas. Kompletteringar i Kyrkstugan ger nya möjligheter att nyttja byggnaden mer än tidigare. Lika med ombyggnad/kompletteringar i prästgården. Försäljning av fastigheter ger tillräckligt tillskott för att finansiera om- och tillbyggnader. Ombyggnaden av värmeförsörjningen av kyrkans värmesystem med värmepumpdrift där också kyrkstugan kan konverteras till vattenburet värmesystem kommer att ge en pay-off på ca 15 år.

Möja

Församlingsverksamheten kommer att fortgå som tidigare men då den pågående ombyggnaden av prästgården är klar, om ca 1,5 år, kommer församlingen att få en fantastisk tillgång till en fastighet för lägerverksamhet dels för egen verksamhet dels för uthyrning av en anläggning med ett unikt läge.

Nämdö

På Nämdö sker ingen märkbar skillnad verksamhetsmässigt med driftkostnaderna för kyrka kommer att sänkas om värmesystemet optimeras.

Begravningsverksamheten

Renoveringen av servicebyggnaden på Djurö är en viktig förutsättning för samarbete av begravningsverksamheten inom församlingarna på Värmdö. Arbetslagen får fräscha och ändamålsenliga lokaler, vilket de har efterlyst under lång tid. Genom samlokaliseringen kan man börja arbeta på ett nytt sätt och dra nytta av varandras kompetenser. En negativ effekt av samlokaliseringen är att antalet resor ökar, vilket ställer krav på planering och effektiva rutiner.

Konsekvenser för barn

Den samlade bedömningen är att de åtgärder som följer av åtgärdsplanen inte har några direkta negativa konsekvenser för barn. När Klockargården avvecklas finns det en risk att församlingen tappar kontakten med barn som brukar delta i grupperna där. Samverkan med Djurö Skärgårdsskola kan utvecklas ytterligare och församlingen bör förhandla med skolans administration om tillgång på lokal inom skolans sfär. Avståndet till Kyrkudden från nuvarande Pastorsexpedition/Klockargården understiger 1000m.

En koncentration till Kyrkudden skapar förutsättningar för att utveckla verksamheten och höja kvaliteten så att den blir mer attraktiv för barn och unga.

Satsning på eftermiddagsverksamhet i skolans lokaler innebär att församlingen erbjuder en trygg miljö för barn som har behov av att kunna gå någonstans efter skolan, där man kan få hjälp med språkträning, läxhjälp eller bara ha någonstans att vara. Kommunen ser positivt på satsningen, eftersom många barn i mellanstadieåldern väljer att lämna fritids. Lokalerna är redan anpassade för de aktuella åldersgrupperna

Ombyggnaden av Möja prästgård kommer att bidra till en bättre miljö för de barn och unga som vistas där.

The image shows two handwritten signatures in blue ink. The signature on the left is a stylized, cursive 'P'. The signature on the right is a cursive 'U.P.' with a large 'U' and a smaller 'P'.

Bilaga 1

Måldokument Lokalförsörjningsplan för Djurö, Möja och Nämö församling

1. Social hållbarhet – medborgare och församlingsliv

Inriktningsmål 1: Medborgarna har inflytande och är delaktiga

Församlingens medborgare ska ges inflytande och deras åsikter ska tas i beaktning. Särskilt ungdomars och unga vuxnas inflytande ska säkerställas. De demokratiska värdena ska värnas genom olika former av dialoger, samråd och andra kanaler. Mellan Församlingen, näringslivet, det civila samhället och övriga intressen ska samverkan vara stark och förbättras kontinuerligt.

Inriktningsmål 2: Medborgarna har goda och trygga livsvillkor som främjar självständighet och utveckling

I Församlingen ska social hållbarhet vara grunden för medborgarnas trygghet och välfärd. Församlingen ska vara en attraktiv församling för boende, studerande och besökare där alla, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller sexuell läggning, ska känna sig trygga och säkra. Alla omsorgsalternativ i Församlingen ska hålla hög kvalitet och anpassas efter individuella behov.

Inriktningsmål 3: Medborgarna får god service

Det ska vara lätt att komma i kontakt med Församlingens verksamheter och bemötandet ska alltid vara professionellt och gott. Beslut ska vara tydliga, rättssäkra och lätta att förstå. Församlingens medborgare ska vara nöjda med den service som Församlingen levererar, oavsett beslut.

Inriktningsmål 4: En god miljö med begränsad klimatpåverkan

En god miljö tar vara på Församlingens unika miljö och förhållanden och ger en god och hälsosam livsmiljö med en begränsad klimatpåverkan. Församlingen ska verka för en minskad användning av farliga ämnen i bygg- och anläggningsarbeten. Församlingens invånare ska mötas av en giftfri miljö i sin vardag. Farliga ämnen ska fasas ut ur församlingens verksamhet och ett led i det arbetet är att öka kunskapen kring farliga ämnen. Farligt avfall ska tas omhand och Församlingens avfallshantering ska fortsätta att utvecklas. Nyttjandet av förnyelsebara energikällor ska främjas och teknik som leder till större effektivitet och lägre energiförbrukning ska nyttjas. Församlingen ska underlätta för invånarna att göra miljömarta val och Församlingens egen konsumtion ska kännetecknas av hållbarhet.

2. Miljömässig hållbarhet – miljö och klimat

Inriktningsmål 5: Ett hållbart resursutnyttjande där växt- och djurlivet på land och i vattnet är i balans

Församlingens ska verka för att det hav som omgärdar oss ska vara i balans och ett rikt växt- och djurliv. Viktiga natur-, kultur- och strandområden ska skyddas och tillgängligheten till dessa ska säkras. Församlingen ska sköta sina mark- och vattenområden med målet att värna biologisk mångfald. Tillgång på grundvatten av god kvalitet och mängd är avgörande för Församlingens utveckling, för människors hälsa och för miljön. Genom anslutning till kommunalt och enskilt vatten- och spillvattensnätet har Församlingen verkat för ett hållbart grundvattenuttag, minskad saltvatteninträngning och att vattensnål teknik används. Utströmmande grundvatten ska ha sådan kvalitet att det är tjänligt att dricka och att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i vattenmiljöer.

3. Ekonomisk hållbarhet - god ekonomi och effektiv organisation

Inriktningsmål 6: Församlingens ska vara en attraktiv arbetsgivare

Förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ges bästa möjliga förutsättningar för att skapa en gemensam kultur som inger mod, öppenhet och engagemang. En organisation i ständig utveckling med tydligt och moget ledarskap möjliggör fortlöpande förbättringar. Församlingens personal, vår viktigaste resurs, förverkligar Församlingens mål och utvecklar verksamheter. Medarbetarna ska få ett aktivt och bra stöd från chefer och ledare för att de ska kunna uppnå ett engagerat och delaktigt medarbetarskap i en god och utvecklande arbetsmiljö.

Inriktningsmål 7: Församlingens ska ha en god ekonomisk hushållning

Förtroendevalda, chefer, ledare och medarbetare ska gemensamt ansvara för effektiva arbetssätt samt utveckla smarta och kvalitetssäkrade rutiner med löpande uppföljning. De ska också tillsammans se till att Församlingens resurser utnyttjas så effektivt som möjligt. Församlingen ska ha en ekonomi i balans och en tydlig ekonomisk styrning med lägsta möjliga skatter och avgifter för medborgarna, med bibehållen kvalitet i välfärd och omsorg.

Kyrkofullmäktiges indikatorer

Indikatorernas syfte är att göra inriktningsmålen mätbara så att måluppfyllelsen på övergripande nivå kan bedömas i uppföljningen. Indikatorerna ska också vara ett stöd i analysarbetet och ett stöd för kyrkorådets arbete med att ta fram egna resultatmål och indikatorer samt prioritera och genomföra aktiviteter och insatser för att målen ska nås. Indikatorerna är i likhet med inriktningsmålen och visionen satta till år 2030, men bryts ner till årliga delmål för att bättre kunna följa den löpande utvecklingen. Indikatorerna graderas 1 – 10 där 1 är lägst och 10 är bäst.

Inriktningsmål 1: Medborgarna har inflytande och är delaktiga				
<i>Indikator</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2030</i>
Valdeltagande i senaste kyrkovalet (%)	20,33	20,33	20,33	22
Medborgarnas upplevelse av möjligheter till inflytande	2	3	3	5

Inriktningsmål 2: Medborgarna har goda och trygga livsvillkor som främjar självständighet och utveckling				
<i>Indikator</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2030</i>
Församlingen stöttar verksamheten i Skärgårdsskolan	3	3	3	5

Församlingen skall vara närvarande i skolan	5	6	6	8
---	---	---	---	---

Inriktningsmål 3: Medborgarna får god service				
<i>Indikator</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2030</i>
Antal konfirmander i undervisning	8	5	5	8
Kyrkan skall vara öppen för medborgarna	6	6	6	7
Diakonal verksamheten ges extra utrymme	4	4	4	6
Församlingen skall närvara på Djuröhemmet	2	2	3	5

Inriktningsmål 4: En god miljö med begränsad klimatpåverkan				
<i>Indikator</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2030</i>
Utsläpp till luft av CO ₂ -gaser	5	5	6	8

Inriktningsmål 5: Ett hållbart resursutnyttjande där växt- och djurliv på land och i vatten är i balans				
<i>Indikator</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2030</i>
Församlingen ska sköta sina mark- och vattenområden	1	1	2	5
Församlingen ska verka för att vattensnål teknik används.	3	3	4	6

Inriktningsmål 6: Djurö, Möja och Nämndö skall vara en attraktiv arbetsgivare				
<i>Indikator</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2030</i>
Medarbetare som rekommenderar församlingen som arbetsgivare	6	6	6	8
Personalomsättning	4	4	4	6
Frisknärvaro	6	6	6	8

Inriktningsmål 7: Församlingen skall ha en god ekonomisk hushållning				
<i>Indikator</i>	<i>2019</i>	<i>2023</i>	<i>2026</i>	<i>2030</i>
Årets resultat	7	6	6	8
Församlingen ska verka för minskade fastighetskostnader i procent av totala intäkter	26	25	25	15

Bilaga 2

Byggnader och anläggningar

För-samlings-del	Byggnadsverk	m ² BRA 2019	m ² BRA 2029	Fastighets-kostnad 2019 (tkr)	Fastighets-kostnad 2029 (tkr)	Fastighets-kostnad 2019 (kr/m ²)	Fastighets-kostnad 2029 (kr/m ²)	Antal samman-komster 2019	Antal samman-komster 2029	Fastighets-kostnad 2019 kr/gång	Fastighets-kostnad 2029 kr/gång	Ända-måls-enlig-het	Teknisk status	kWh totalt 2 019	kWh totalt 2029	kWh/m ² 2019	Typ upp-värmin. (3)
Djurö	Pastorsexpedition	210	0	171	0	814	0	-	-	-	-	1	1	21 274	0	101	DE/VP1
	Klockergården, församlingshem (6)	200	0	212	0	1 060	0	445	0	227	0	1	1	21 765	0	109	VP2
	Prästgård, bostad (4) (6)	250	250 (7)	101	123	404	492	-	-	-	-	1	1	24 399	22 000	98	VP2
	Djurö Kyrka (5)	213	213	310	379	1 455	1 779	190	190	1 632	1 995	1	1	29 625	25 000	139	DE
	Övriga byggnader 5 st. (1)	123	123	74	90	602	732	-	-	-	-	3	3	0	0	0	0
	Djurö Kyrkstuga, församlingshem (5)	126	126	-2	-5	-16	-40	411	411	-16	-315	1	1	9 892	20 000	79	DE
	Klockstapel	25	25	3	5	120	200	-	-	-	-	1	1	0	0	0	0
	Möja Kyrka	263	263	174	217	662	825	57	57	3 053	3 807	1	1	26 576	25 000	101	DE
	Församlingslokal Solbacken	55	0	15	0	273	0	23	0	652	-	3	3	6 539	0	119	DE/VP1
	Prästgård, församlingshem (2) (6) (9)	220	220	101	100	459	455	97	120	1 041	833	1	1	15 840	20 500	72	VP2
Övriga byggnader 3 st. (1)	83	66 (8)	5	7	60	106	-	-	-	-	3	3	0	0	0	0	
Nämdö Kyrka	195	195	107	133	549	682	42	35	2 548	3 800	1	1	13 497	12 000	69	DE	
Klockstapel, Kyrknäset	0	0	2	3	200	300	-	-	-	-	1	1	-	-	0	0	
Summa församlingsverksamhet		1 963	1 481	1 273	1 052	6 642	5 531	928	813	9 137	10 120			169 407	124 500		
Djurö	Vaktmästarexpedition (4)	50	50	30	37	0,60	0,74	-	-	-	-	2	2	4 306	5 000	86	DE
	Gravkapell, bårhus	15	15	1	2	67	133	-	-	-	-	2	2	0	0	0	0
	Gravkapell	7	7	1	2	143	286	-	-	-	-	2	2	0	0	0	0
	Möja Prästgård, del av (2) (9)	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	1	1	0	0	0	VP2
	Torrass/förråd	15	15	1	2	67	133	-	-	-	-	3	3	0	0	0	0
Nämdö	Vaktmästarexpedition	45	45	10	12	222	267	-	-	-	-	1	1	6 395	6 400	142	DE
Summa Begravningsverksamhet		132	132	43	55	499	820							10 701	11 400		
Summa totalt		2 095	1 613	1 316		7 141	6 351	928	813	9 137	10 120			180 108	135 900		

Samtliga byggnader, och fastigheter ägs av församlingen

Noter

- 1 Ej uppvärmda byggnader
- 2 Del av prästgården används som Vaktmästarexpedition
- 3 DE= Direktverkande el, VP1=Luft-luftvärmepump, VP2=Luft-vattenvärmepump
- 4 Gemensam elmätare, Energi delad 85% prästgård och 15% vaktmästari

5 Gemensam elmätare, Energi delad 75% kyrka och 25% kyrkstugan

6 Uppmätt 40% besparing med VP2, installerad 2018

7 Prästgården renoverad/ombyggd till pastorsexpedition

8 Fastighetskostnad beräknad med en årlig höjning på 2%

9 Investeringskostnad för Möja prästgård ingår inte i redovisningen

